

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1930 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank, dels ock med förslag till lag, innefattande tillägg till 12 § i samma lag, m. m.

I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1930 dagtecknad proposition nr 223, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Vidare har Kungl. Maj:t i en den 4 april 1930 dagtecknad proposition nr 274, som jämväl hänvisats till bankoutskottet, med åberopande av sistnämnda proposition bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att *dels* antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag, innefattande tillägg till 12 § lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank, *dels ock* besluta, att riksbanken skall äga förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämning intill ett belopp av nominellt tjugu miljoner schweiziska francs.

Det vid förstnämnda proposition fogade lagförslaget är av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Härigenom förordnas, att 6, 7, 8 och 12 §§ lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank skola, 6, 7 och 12 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 8 saml. 27 häft. (Nr 39.)

6 §.

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av tvåhundra femtio miljoner kronor.

Om — — — utgivits.

7 §.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna — — — börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 8 § inräknas i metalliska kassan;
- d) växlar — — — riket;
- e) hos — — — räkning;
- f) medel, — — — och b).

8 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt, dels inom landet befintligt guldmynt samt omyntat guld dels ock, intill ett belopp motsvarande femton hundra delar av hela metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än etthundra femtio miljoner kronor.

12 §.

Riksbanken äger att

- a) köpa — — — säljbara;
- b) genom annat avtal övertaga såväl svenska som utländska, lätt säljbara statspapper;
- c) förmedla köp och försäljning av svenska statspapper ävensom allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Det i propositionen nr 274 innefattade lagförslaget har följande innehåll:

Förslag

till

lag, innefattande tillägg till 12 § lagen den 12 maj 1897 (nr 27) för Sveriges riksbank.

Härigenom förordnas, att till 12 § lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank skall fogas ett stycke av följande lydelse:

Riksbanken äger jämväl förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämnning (Banque des Règlements Internationaux) intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Det i propositionen nr 223 framlagda förslaget — vilket grundar sig på en av fullmäktige i riksbanken den 6 mars 1930 gjord framställning — berör huvudsakligen bestämmelserna om grunderna för riksbankens sedelutgivningsrätt, innefattade i lagens 6, 7 och 8 §§. Därjämte hava föreslagits vissa ändringar i lagens 12 §.

*Proposition
nr 223.*

Genom *lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897* fastställdes riksbankens sedelutgivningsrätt till ett belopp, som med en kontingent av högst etthundra miljoner kronor översteg summan av följande kassatillgångar (primär sedeltäckning):

Riksbankens
sedelutgivningsrätt.

- a) metallisk kassa, d. v. s. riksbankens guldbehållning inom landet,
- b) riksbankens guldbehållning i utlandet eller under transport därifrån samt
- c) riksbankens hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

För sedelutgivning, som icke motsvarades av dessa kassatillgångar, erfordrades täckning av vissa andra tillgångar (supplementär sedeltäckning).

Den metalliska kassan fick ej bibehållas vid lägre belopp än tjugufem miljoner kronor. Om den av kassatillgångar icke täckta sedelutgivningen översteg ett belopp av sextio miljoner kronor, erfordrades viss förhöjning av minimibeloppet.

Den sålunda bestämda sedelutgivningsrätten visade sig emellertid så gott som omedelbart vara för snävt tilltagen. Genom *lag den 3 maj 1901* genomfördes därför den utvidgning av densamma, att riksbanken medgavs rätt att utöver kassatillgångarna utgiva sedlar förutom till nämnda belopp av etthundra miljoner kronor jämväl till det belopp, varmed den metalliska kassan översteg fyrtio miljoner kronor.

Under förutsättning att den metalliska kassan ej understeg fyrtio miljoner kronor, kan innebörden av dessa bestämmelser med andra ord uttryckas såsålunda, att sedelutgivningsrätten fastställdes till ett belopp motsvarande summan av:

- a) den metalliska kassans dubbla belopp, ökat med sextio miljoner kronor,
- b) riksbankens guldbehållning i utlandet eller under transport därifrån samt
- c) riksbankens hos bank eller bankir på utrikes ort i löpande räkning inestående medel efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning.

Enligt sistnämnda lag fick den metalliska kassan ej bibehållas vid lägre belopp än fyrtio miljoner kronor.

Dessa regler för riksbankens sedelutgivningsrätt gällde till den 12 augusti 1913, då bestämmelserna i *lagen den 4 juni 1913* trädde i kraft. Dessa äro i

huvudsak ännu gällande. De förändringar, som år 1913 genomfördes, inneburo, att den kontingent, varmed sedelutgivningsrätten fick överstiga dubbla beloppet av den metalliska kassan, höjdes från sextio miljoner kronor till etthundratjugufem miljoner kronor eller med sextiofem miljoner kronor. Sedelutgivningsrätten ökades emellertid ej med detta belopp, enär det samtidigt bestämdes, att riksbankens utländska guldbehållning och tillgodohavande å löpande räkning i utlandet icke längre skulle utgöra primär utan endast supplementär täckning. Då dessa tillgångar under åren 1904—1912 i allmänhet hållit sig mellan 25 och 35 miljoner kronor, blev ökningen i sedelutgivningsrätten genom 1913 års lagändring 30—40 miljoner kronor.

Den metalliska kassans minimibelopp fixerades till sjuttiofem miljoner kronor.

De år 1913 i riksbankslagen införda bestämmelserna om riksbankens sedelutgivningsrätt hava sedermera undergått följande ändringar.

Genom *lag den 31 augusti 1914* har den supplementära sedeltäckningen utökats med medel utlånade mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, vilka själva kunna tjäna som dylik täckning.

Genom *lag den 25 maj 1915* har öppnats möjlighet att under vissa förutsättningar bereda riksbanken en sedelutgivning av ytterligare etthundratjugufem miljoner kronor.

Utöver denna i riksbankslagen medgivna sedelutgivningsrätt har riksbanken under viss del av åren 1918—1919 haft rättighet till en tredje kontingent å etthundratjugufem miljoner kronor. Bestämmelserna härom hava dock icke införts i riksbankslagen.

Nu gällande bestämmelser för riksbankens sedelutgivningsrätt framgå av följande paragrafer i riksbankslagen.

6 §. Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad, som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av etthundratjugufem miljoner kronor.

Om sådant med hänsyn till krig, krigsfara eller svår penningkris provas oundgängligen nödigt, må Konungen och riksdagen samfällt medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst etthundratjugufem miljoner kronor; åliggande det fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits. (Lag den 25 maj 1915, nr 134.)

7 §. Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer ävensom andra inhemska obligationer, som noteras å utländsk börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport därifrån varande, mot sjöfara försäkrat guldmynt eller omyntat guld;
- d) växlar, betalbara inom eller utom riket;
- e) hos bank eller bankir på utrikes ort i räkning innestående, inom sex månader till betalning förfallna medel, efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning;

f) medel, utlånade mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, som omförmälas under a) och b). (Lag den 31 augusti 1914, nr 176.)

8 §. Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyn-
tat guld. Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor. (Lag den 4 juni 1913, nr 107.)

I sin omförmälda framställning hava *fullmäktige* meddelat följande tabell till belysande av storleken av den metalliska kassan, sedelutgivningsrätten, sedelcirkulationen samt sedelreserven åren 1913 samt 1925—1929:

	1913	1925	1926	1927	1928	1929
<i>Metallisk kassa (guld inom landet)</i>						
i medeltal, miljoner kronor	102	233	228	224	233	237
<i>Sedelutgivningsrätt</i>						
i medeltal, miljoner kronor	329	591	581	574	591	599
<i>Sedelcirkulation</i>						
i medeltal, miljoner kronor	210	487	482	482	485	508
<i>Sedelreserv</i>						
i medeltal, miljoner kronor	119	104	99	92	106	91
lägst, „ „	93	38	24	20	36	28
Guldkassa i förhållande till						
1) sedelutgivningsrätt						
i medeltal %	31	39	39	39	39	40
2) sedelcirkulation						
i medeltal %	49	48	47	47	48	47
lägst %	43	42	41	41	42	42
Sedelreserv i förhållande till sedelutgivningsrätt						
i medeltal %	36	18	17	16	18	15
lägst %	28,4	6,4	4,2	3,3	6,1	4,7
Sedelreserv i förhållande till sedelcirkulation						
i medeltal %	57	21	21	19	22	18
lägst %	39,6	6,8	4,4	3,4	6,4	4,9

I anslutning till denna tabell hava *fullmäktige* anfört följande:

»Såsom framgår av tabellen, har sedelcirkulationen från 1913 till 1929 ökat från 210 till 508 miljoner kronor eller med 142 procent. Ökningen av betalningsmedlen beror på flera orsaker däribland betydligt högre prisnivå, större nationalinkomst och överhuvud en stegrad livaktighet inom näringslivet. För att möta anspråken på omsättningsmedel har riksbanken under åren 1913—1929 ökat sin metalliska kassa med 135 miljoner kronor eller med 132 procent. Denna ökning har emellertid icke varit så stor, att sedelreserven kunnat bibehållas ens vid sin absoluta storlek. Den har under perioden i fråga sjunkit från 119 till 91 miljoner kronor och har relativt sett undergått en ännu betydligare reducering. I förhållande till sedelutgivningsrätten har den sålunda minskats från 36 till 15 procent och i förhållande till sedelcirkulationen från 57 till 18 procent. Under åren 1925—1929 har sedelreserven lägst utgjort en så ringa andel av sedelcirkulationen som 6,8, 4,4, 3,4, 6,4 och 4,9 procent respektive.

Det prisfall, som ägt rum under perioden 1925—1929, har, såsom framgår av tabellen, icke föranlett en minskning i behovet av sedlar. Övriga faktorer, som bestämma sedelcirkulationens storlek, hava icke blott uppvägt prisfallets

inverkan i detta avseende utan även åstadkommit en ökning av cirkulationen. Möjligheten av ett ytterligare prisfall synes därför icke utgöra ett skäl mot den utvidgning av riksbankens sedelutgivningsrätt, som visat sig behöfelig och som fullmäktige härmed vilja föreslå.»

Fullmäktige hava sålunda ansett en vidgad sedelutgivningsrätt vara av behovet påkallad. Efter ingående behandling av frågan om de olika vägar, som härför stode till buds, hava fullmäktige uttalat, att en höjning av kontingenten syntes utgöra den lämpligaste vägen. Vid överbägande av frågan, med vilket belopp den nuvarande kontingenten, etthundratjugufem miljoner kronor, borde ökas, hava fullmäktige utgått ifrån, dels att sedelutgivningsrätten med hänsyn jämväl till de säsongsmässiga stegringarna icke borde avsevärt understiga ett belopp av sjuhundra miljoner kronor, dels även att den nuvarande metalliska kassan borde kunna successivt i någon mån minskas. Om densamma beräknades komma att bibehållas vid omkring tvåhundratjugufem miljoner kronor, skulle detta i jämförelse med år 1913, då den varit ungefär etthundra miljoner kronor, innebära en ökning med cirka 125 procent. Ökades den nuvarande kontingenten i samma proportion, skulle den uppgå till cirka tvåhundrasjuttiofem miljoner kronor. Fullmäktige ansåge dock, att kontingenten för närvarande kunde bestämmas till ett något lägre belopp eller till tvåhundra femtio miljoner kronor.

Enligt nuvarande bestämmelser får riksbanken tillhörigt guld i utlandet icke inräknas i underlaget för sedelutgivningen, varemot sådant guld inräknas i den supplementära täckningen.

Av praktiska hänsyn hava fullmäktige ifrågasatt en viss mildring av denna bestämmelse. Fullmäktige hava ansett det böra medgivas, att en viss del av riksbanken tillhörigt, utom landet befintligt guld finge utgöra primär sedeltäckning och således inräknas i den metalliska kassan. Enligt fullmäktiges mening syntes det under nuvarande förhållande vara tillräckligt, att nämnda del bestämdes till femton hundra delar av den metalliska kassans totala belopp. Skulle erfarenheten giva vid handen, att denna gräns vore för snäv, syntes denna fråga ånyo böra upptagas till prövning.

I detta sammanhang hava fullmäktige föreslagit höjning av det för guld-kassan fastställda minimum. Fullmäktige hava därvid erinrat, att det, samtidigt med att kontingenten år 1913 höjts till etthundratjugufem miljoner kronor, föreskrivits, att den metalliska kassan icke finge bibehållas vid ett lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor. Förut gällande minimum hade varit fyrtio miljoner kronor. Bestämmelsen om ett minimum för den metalliska kassan hade varit av särskild betydelse under tider, då riksbanken kunnat utgiva sedlar jämväl mot underlag av fordringar hos utländska banker eller bankirer. Vid nuvarande bestämmelse, att endast guld finge berättiga till sedelutgivning, bleve stadgandet om ett minimum för den metalliska kassan av vikt endast vid en stadigvarande betydande minskning av sedelcirkulationen. Om kontingenten fastställdes till tvåhundra femtio miljoner kronor, syntes lämpligen kunna föreskrivas, att den inom landet befintliga guld-kassan icke finge bibehållas vid lägre belopp än etthundra femtio miljoner kronor.

I 12 § riksbankslagen stadgas bland annat, att riksbanken äger att — för- Ändringar i
12 §.
utom köpa och sälja svenska obligationer samt sådana å utländsk börs noterade utländska statspapper, som äro lätt säljbara (mom. a) — genom annat avtal övertaga såväl svenska statens obligationer som utländska, lätt säljbara statspapper (mom. b) ävensom förmedla köp och försäljning av svenska statens och allmänna hypoteksbankens obligationer (mom. c).

Fullmäktige hava nu funnit önskvärt, att berörda stadganden erhöles en sådan avfattning, att därav framginge, att riksbanken ägde att genom annat avtal övertaga samt förmedla köp och försäljning av icke blott svenska statens obligationer utan jämväl skattkamarväxlar utfärdade av riksgäldskontoret. Detta syntes lämpligen böra ske genom att i mom. b) orden »statens obligationer» uteslötes och i mom. c) ordet »statens» ersattes av ordet »statspapper».

Departementschefen har i propositionen nr 223 för egen del yttrat följande:

Departementschefen.

»Enligt gällande bestämmelser äger riksbanken utgiva sedlar till belopp, motsvarande dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, samt därutöver ett belopp av etthundratjugufem miljoner kronor. Såsom metallisk kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntat guld. Däremot är det icke medgivet att i underlaget för sedelutgivningen inräkna riksbanken tillhörigt guld i utlandet. Den metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än sjuttiofem miljoner kronor.

I dessa bestämmelser, vilka kvarstå oförändrade sedan tiden före kriget, föreslå nu bankofullmäktige vissa jämkningar, varigenom riksbankens sedelutgivningsrätt skulle vidgas utan att samtidigt bankens guldkassa behöver i motsvarande mån ökas. Detta syfte hava fullmäktige tänkt sig vinna sålunda, att, å ena sidan, det belopp, med vilket sedelutgivningsrätten må överstiga guld-kassans dubbla summa, skulle höjas till tvåhundra femtio miljoner kronor, och, å andra sidan, i den metalliska kassan skulle få inräknas jämväl riksbanken tillhörigt, utom landet befintligt guldmynt och omyntat guld intill ett belopp, motsvarande femton procent av hela den metalliska kassan, detta dock, vad angår guld under transport, under förutsättning att guldets är på betryggande sätt försäkrat. I sammanhang härmed hava bankofullmäktige föreslagit, att det för guld-kassan fastställda minimum höjes till etthundra femtio miljoner kronor. Nu angivna bestämmelser beröra 6, 7 och 8 §§ riksbankslagen.

De skäl, som bankofullmäktige anför till stöd för förevarande framställning, finner jag övertygande. Den föreslagna ökningen av den sedelmängd, för vilken guldtäckning icke erfordras, innebär väsentligen en anpassning efter det stegrade behov av omloppsmedel, som de senare årens expansion på det ekonomiska området fört med sig. Därigenom skulle riksbanken befrias från tvånget att hålla en onödigt stor guld-kassa, vilket, bland annat, innebär den fördelen, att motsvarande ränteförlust undvikas. Även förslaget att i viss utsträckning medgiva, att utom riket befintligt guld får tjäna som sedeltäckning, synes mig välbetänkt, då på sådant sätt möjlighet beredes att bekvämligt möta tillfälliga stegringar i cirkulationen. Icke heller finner jag anledning motsätta mig den ifrågasatta höjningen av guld-kassans minimibelopp. Jag tillstyrker alltså, att de av fullmäktige föreslagna ändringarna i 6, 7 och 8 §§ riksbankslagen, med vissa jämkningar av redaktionell natur, föreläggas riksdagen.

Vid sidan av nu berörda ändringar i fråga om sedelutgivningsrätten föreslå bankofullmäktige vissa jämkningar i 12 § riksbankslagen, gående ut på möjlighet för riksbanken att övertaga samt förmedla köp och försäljning av icke blott svenska statens obligationer utan jämväl skattkamarväxlar, utfärdade

av riksgäldskontoret. En dylik utvidgning av riksbankens verksamhetsområde synes mig visserligen kunna vara föremål för någon tvekan. Jag har likväl ej ansett mig böra avråda från framläggande av förslag jämväl i denna del. I 12 § under c) synes den jämkningen böra vidtagas, att konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer upptagas jämte allmänna hypoteksbankens.»

*Proposition
nr 274.*

Det i propositionen nr 274 framlagda förslaget grundar sig på en av fullmäktige i riksbanken den 27 mars 1930 gjord framställning, avseende rätt för riksbanken att förvärva aktier i en på grundval av överenskommelse mellan åtskilliga främmande makter bildad internationell bank.

Mellan Tyskland och de forna allierade makterna har den 20 januari 1930 undertecknats en överenskommelse, som ersätter förut gällande avtal beträffande de tyska skadeståndsbetalningarna. Den nya överenskommelsen grundar sig i huvudsak på ett förslag (den s. k. Young-planen), som den 7 juni 1929 avlämnats av en för ändamålet tillsatt kommitté.

I enlighet med denna överenskommelse har under form av ett aktiebolag bildats en internationell bank (*Banque des Règlements Internationaux*), som enligt stadgarna skall hava till föremål för sin verksamhet att befordra samarbetet mellan centralbankerna, att skapa nya möjligheter för internationella finansaffärer samt att efter avtal med de intresserade regeringarna uppträda som förvaltare (*mandataire, trustee*) eller ombud vid de internationella betalningarna.

Så länge nämnda överenskommelse, även denna i allmänhet benämnd Young-planen, är gällande, skall banken dessutom mottaga, förvalta och fördela de av Tyskland erlagda annuiteterna, övervaka och vara behjälplig med kommersialiseringen och mobiliseringen av vissa delar av desamma samt efter överenskommelse med de intresserade regeringarna utföra alla uppgifter, som stå i samband med de tyska skadeståndsbetalningarna och de därmed förknippade internationella kapitalöverföringarna.

Enligt stadgarna skola riktlinjerna för bankens verksamhet stå i överensstämmelse med vederbörande länders centralbankspolitik, och av banken ifrågasatta affärer i de särskilda länderna få icke utföras, om landets centralbank inlägger förbud däremot.

Banken skall hava sitt säte i Basel.

Bankens aktiekapital skall utgöra femhundra miljoner schweiziska guldfrancs, fördelat i tvåhundratusen aktier å tvåtusenfemhundra francs.

Teckningen av aktiekapitalet är garanterad av centralbankerna i Belgien, England, Frankrike, Tyskland, Italien och Japan samt av bankinstitut i New York och Chicago. Banken kan börja sin verksamhet, när minst etthundratolvtusen aktier tecknats. Inom två år efter det banken börjat sin verksamhet skall den återstående delen av aktiekapitalet utbjudas till teckning. Denna del kan erbjudas centralbankerna eller andra banker i sådana länder, som icke deltagit i den ursprungliga teckningen. Varje land äger därvid teckna högst 8,000 aktier eller 20 miljoner schweiziska francs. Vid teckningen skola endast 25 procent av det tecknade beloppet inbetalas. Styrelsen kan emellertid fordra inbetalning av återstående belopp i en eller flera poster efter en uppsägnings-

tid av tre månader. Aktierna kunna överlätas, men styrelsen kan utan angivande av skäl vägra godkännande därav. Utan vederbörande centralbanks medgivande får styrelsen icke godkänna dylik överlåtelse. Alla aktier åtnjuta samma rätt i bankens tillgångar och vinster. Aktieägars ansvar är begränsat till aktiens nominella belopp. Aktieinnehav berättigar i och för sig icke till rösträtt vid eller deltagande i bankens generalförsamling. Nämda rättigheter tillkomma endast centralbanken i det land, där aktier tecknats.

Beträffande bankens styrelse gälla i huvudsak följande bestämmelser. Styrelsen skall bestå dels av cheferna för de centralbanker, som utgöra bankens stiftare, eller deras ersättare, dels av sju representanter för finans, industri och handel, vilka utses av nämnda centralbankschefer, vilka därvid var och en utse en sin landsman, dels, så länge Tysklands betalningsskyldighet fortfar, av ytterligare en fransk och en tysk representant, dels slutligen av högst nio personer, tillhörande sådana länder, som icke deltagit i bankens stiftande. Dessa ledamöter utses av styrelsen bland de personer, som föreslagits av centralbankscheferna i sistnämnda länder. Varje centralbankschef kan föreslå fyra personer, bland dem sig själv. Av de föreslagna skola två representera finans och två industri eller handel.

Sedan viss avsättning skett till den s. k. lagliga reservfonden, äro aktieägarna berättigade till 6 procent ackumulativ utdelning samt under viss förutsättning till ytterligare utdelning.

Efter redogörelse för riksbanksfullmäktiges framställning i ämnet har *departementschefen* för egen del i förevarande proposition anfört följande:

»Såsom fullmäktige i riksbanken framhållit, synes riksbanken icke böra undandraga sig att i den omfattning, som efter närmare prövning finnes lämplig, teckna aktier i Banken för internationell betalningsutjämning (*Banque des Règlemens Internationaux*). Beträffande de skäl, som tala för aktieteckning, tillåter jag mig hänvisa till fullmäktiges framställning. Enligt gällande riksbankslag är riksbanken förhindrad att förvärva aktier. Fråga uppstår då, huruvida för möjliggörande av aktieteckningen ändring bör vidtagas i riksbankslagen. Med hänsyn till att det ifrågasatta aktieförvärvet är avsett att utgöra ett undantagsfall hava bankofullmäktige förordat, att Kungl. Maj:t och riksdagen skulle medgiva, att riksbanken utan hinder av bestämmelserna i riksbankslagen äger att förvärva aktier i den internationella banken. På grund av bestämmelsen i § 72 regeringsformen synes det emellertid icke kunna undgås att för ändamålet vidtaga ändring i riksbankslagen. Jag har förty låtit inom finansdepartementet upprätta förslag till lag, innefattande tillägg till 12 § riksbankslagen, varigenom riksbanken skulle tillerkännas rätt att förvärva aktier i banken intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

Det belopp, intill vilket riksbanken skulle äga förvärva aktier i den internationella banken, torde böra bestämmas till tjugu miljoner schweiziska francs, motsvarande vad enligt bankens stadgar högst må sammanlagt tecknas av centralbanken och andra banker i land, som icke deltagit i den ursprungliga aktieteckningen. I vilken mån det avsedda bemyndigandet sedermera bör tagas i anspråk torde få ankomma på bankofullmäktige att avgöra.»

Beträffande utredningen i övrigt i förevarande ärenden får utskottet hänvisa till propositionerna.

Utskottet. I likhet med fullmäktige i riksbanken samt departementschefen finner utskottet numera föreliggande förhållanden påkalla ändring i gällande regler beträffande riksbankens sedelutgivningsrätt i syfte att möjliggöra en utvidgning av denna rätt utan nu föreskriven motsvarande ökning av riksbankens metalliska kassa. Fullmäktiges av departementschefen tillstyrkta förslag i fråga om höjning av den s. k. kontingentens belopp synes utskottet väl avvägt. Jämväl den föreslagna rätten att i viss utsträckning såsom sedeltäckning begagna riksbanken tillhörigt, utom riket befintligt guld torde få anses väl motiverad. Likaledes tillstyrker utskottet den ifrågasatta höjningen av guldkassans minimibelopp.

Övriga i propositionen nr 223 avsedda lagändringar åsyfta huvudsakligen att stadga rätt för riksbanken att övertaga samt förmedla köp och försäljning av icke blott svenska statens obligationer utan jämväl skattkamarväxlar, utfärdade av riksgäldskontoret. Då utskottet funnit ett sådant stadgande vara påkallat, har utskottet ansett sig böra förorda Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del.

Vad angår det i propositionen nr 274 framlagda förslaget, vilket åsyftar att skapa möjlighet för riksbanken att förvärva aktier i den enligt den s. k. Young-planen upprättade internationella banken, finner utskottet önskvärt att Sverige tillvaratager det tillfälle till ett närmare deltagande i det betydelsefulla samarbetet mellan skilda länders centralbanker, som härigenom skulle öppnas. Vad i förevarande hänseende föreslagits i propositionen har utskottet ansett sig böra biträda. Uppmärksammas bör i detta sammanhang, att vårt land genom aktie-teckning skulle erhålla möjlighet att bli representerat i bankens styrelse samt att därvid fullmäktig i riksbanken lär kunna ifrågakomma såsom styrelseledamot. I 30 § riksbankslagen stadgas emellertid förbud för fullmäktig att vara ledamot i styrelse för annan bank än sparbank eller postsparbanken. Med hänsyn till vad nyss anförts har utskottet ansett sig böra föreslå sådan ändring i detta lagrum, att möjlighet beredes för fullmäktig att vara ledamot av internationella bankens styrelse.

De ändringar i riksbankslagen, som sålunda tillstyrkts, torde lämpligen böra sammanföras i en lag. Utskottet framställer i det följande förslag härutinnan.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om det belopp, intill vilket riksbanken skulle äga förvärva aktier i internationella banken, har utskottet icke haft något att erinra.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande propositioner nr 223 och 274, må

I) med förklarande, att Kungl. Maj:ts i nämnda propositioner framlagda lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande

F ö r s l a g

till

**lag om vissa ändringar i lagen den 12 maj 1897 (nr 27)
för Sveriges riksbank.**

Härigenom förordnas, att 6, 7, 8, 12 och 30 §§ lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank skola erhålla den ändrade lydelse, som av det följande framgår:

6 §.

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad som i 8 § sägs, samt därutöver till ett belopp av tvåhundrafemtio miljoner kronor.

Om — — — utgivits.

7 §.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna — — — börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 8 § inräknas i metalliska kassan;
- d) växlar — — — riket;
- e) hos — — — räkning;
- f) medel, — — — och b).

8 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt, dels inom landet befintligt guldmynt samt omyntat guld dels ock, intill ett belopp motsvarande femton hundradelar av hela metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än ett-hundrafemtio miljoner kronor.

12 §.

Riksbanken äger att

- a) köpa — — — säljbara;
- b) genom annat avtal övertaga såväl svenska som utländska, lätt säljbara statspapper;

c) förmedla köp och försäljning av svenska statspapper ävensom allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer.

Riksbanken äger jämväl förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämning (*Banque des Règlements Internationaux*) intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

30 §.

Fullmäktig — — — talan.

Fullmäktig må ej vara ledamot av styrelse i annan inhemsk bank än sparbank eller postsparbanken och ej heller i annan utländsk bank än banken för internationell betalningsutjämning (*Banque des Règlements Internationaux*).

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

II) besluta, att riksbanken skall äga förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämning intill ett belopp av nominellt tjugu miljoner schweiziska francs.

Stockholm den 2 maj 1930.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson*, *Gustafsson* i Stensholm, *Petersson* i Olovstorp, *Lindley**, *Lindgren*, *Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker och *Abrahamsson**;

från andra kammaren: herrar *Winkler*, *Borggren**, *Bäcklund**, *Wikström*, *Lovén*, *Ryberg**, *Carlsson* i Solberga och *Leffler*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.